

ВСЕСВЕТ

1934

K. 6176

ЦЕНТРАЛЬНАЯ НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ БИБЛИОТЕКА

М. ШЕРМАН

ДЕРЖПИВТРЕСТ

УКРАЇНСЬКА НОВА БАВАРІЯ

ПИВО

„СТОЛОВОЕ“

„МЮНХЕНСЬКЕ“

„ПІЛЬЗЕНСЬКЕ“

ВИЩОЇ ЯКОСТИ

ЗАВОДИ

а) В ХАРКОВІ

№ 1. (кол. Каритіна) Кузнечний пр.

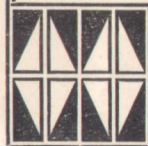
№ 2. (кол. Ігнатіщева)
вул. Котлова № 76

б) Біля станції „Нова
Баварія“

№ 3. кол. Акц. Т-ва „Нова
Баварія“

Броварня „ім. 1-го травня“, в Харкові.

„МЮНХЕНСЬКЕ“
„ПІЛЬЗЕНСЬКЕ“
ВИЩОЇ ЯКОСТИ

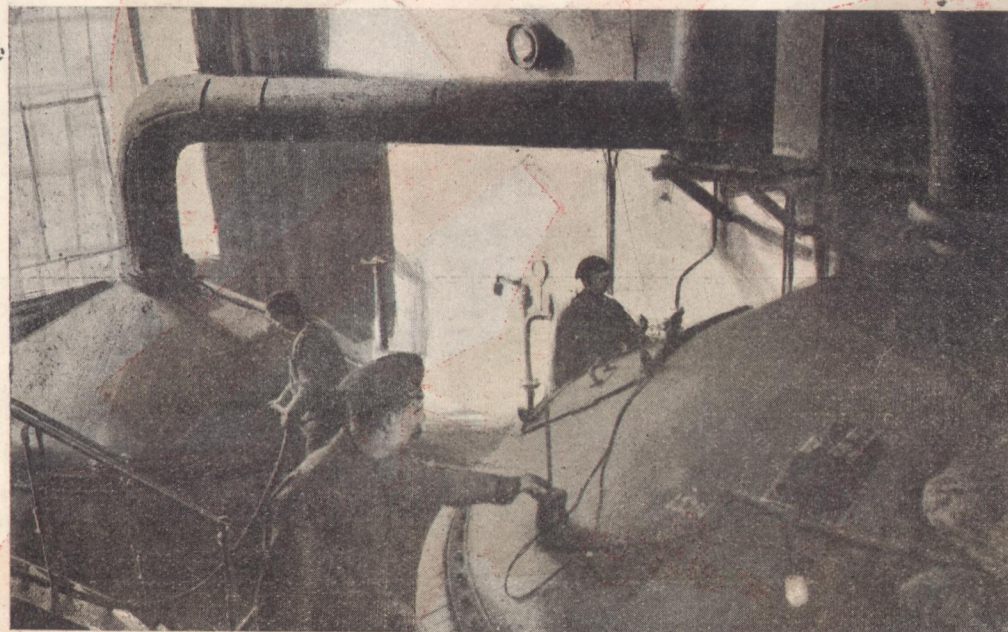
Броварня „ім. 1-го травня“, в Харкові.

нечний пр.
№ 2. (кол. Ігнатішева)
вул. Котлова № 76
б) Біля станції „Нова
Баварія“
№ 3. кол. Акц. Т-ва „Нова
Баварія“

ДРІЖДЖІ

хлібові пресовані завжди свіжі

Казани, де вариться пиво.

ДРІЖДЖЕВИЙ ЗАВОД

(кол. ОЛЬХОВСЬКОГО)

Старо-Московська вул., № 99

ПРАВЛІННЯ в ХАРКОВІ вулиця Котлова, № 76

Телефони: №№ 4—01, 38—41, 29—50

За
редакцією.

ВСЕСВІТ

ШУМСЬКОГО О.
КАСЯНЕНКА Е.

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

№ 4 (27) 1 березня 1926 р.
Рік видання II-й.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

Харків, вул. Лібкнехта, № 11.
Тел. № 34-76.

Олесь Донченко.

* * *

Хто ще шукає в поемі зав'язки.
Вгадаю і химер?
Тільки для казки
Вони ще потрібні тепер.

Тут інша зав'язка
І зовсім інший сюжет,
Тут — здійснена казка
Про червоноармійський багнет.

Тут казка, що звалить скоро
Старий і трюхлявий мир,
Тут казка, що зроджена кров'ю
Повставших пролетарів.

ЧЕРВОНОАРМІЄЦЬ

Ідесь у степу за горами
Сховалося рідне село,
Ну хто його в світі знає
І знає кого воно?..

І хто це гасло залізне
Кинув у місто, в степ,
Хто це у спілку грізну
Молот з'єднав і серп?

На варті про Леніна думав
Червоноармієць Лаврін,
Губився печально і лунко
Над містом замислений дзвін.

* * *

Одгули, одшуміли давно вже
В степах бурунами бої,
Дні трудові, переможні
Сіяли нивами сміх.

Усюди посіяли працю,
І крикнули враз димарі.
Європою ранком-уранці
Пройшов розлітований грім.

А в армії нашої навчання,
Рушниця і книжка в руці.
Такі собі всі звичайні,
А всесвіт бороти метці.

Звичайні такі і могутні,
Все панство на ноги зняли,
Упали кайдани розкуті
На шостій частині землі.

То у залізнім ярмі
„Холоп“ не хоче скориться...
Чули не раз вартові,
Тиснули мовчки рушниці.

І часто вночі на варті,
Між руїн старовинних веж,
Бачили в Польщі заграви
Від далеких пожеж.

Бачили в Польщі заграви
(Звуки далекого сполоху...)
То панські маєтки палали
Від гніву повставшого „холопа“.

Кордон. На тому боці — Польща,
На цьому — ми.
Віків історію шепоче
Таємно Буг старий.

Лаврін уночі на варті
Між руїн старовинних веж.
(На польському боці заграви
Від далеких пожеж.)

І один переможний мотив
Пісню без слів співав.
Ах, не чує, не чує він
Ворога...

Ш-ш-шу!..

Крикнула,
Бухнула,
Кинулась

Ніч...

Олесь Донченко.

* * *

Хто ще шукає в поемі зав'язки.
Вигадок і химер?
Тільки для казки
Вони ще потрібні тепер.

Тут інша зав'язка
І зовсім інший сюжет,
Тут — здійснена казка
Про червоноармійський багнет.

Тут казка, що звалить скоро
Старий і трюхлявий мир,
Тут казка, що зроджена кров'ю
Повставших пролетарів.

Ось він — червоноармієць
(На шоломі червона зоря)
Хто розказати зуміє
Чим його очі горять?

Хто це підмітить зуміє
Очі у нього — мов Ленін
Ось він — червоноармієць
В сірій, звичайній шинелі!

Ось він — стоїть на варті
І сонце цілує багнета.
Вчора, сьогодні, завтра
Вогонь у очах, зоря на кашкеті...

* * *

Хутко касарня ловить
Давинки і веселі слова.
Що-вечора в ленкутові
Збирається вся братва.

Сьогодні політлотерею
Провадить стрункий політрук,
І тягнуть, і ловлять „білети“
Десятки піднесених рук.

А зі стінки, де барвні плакати
Бадьорий вигукують клич,
Примружує око лобатий
І чулий такий Ілліч...

* * *

Губився печально і лунко
Над містом замислений дзвін.
На варті про Леніна думав
Червоноармієць Лаврін.

Незмежні ввижалися гони
І мріла гранітна Москва,
І стукали в серце дзвони,
Мов чавунні слова.

На варті про Леніна думав
Червоноармієць Лаврін,
Губився печально і лунко
Над містом замислений дзвін.

* * *

Одгули, одшуміли давно вже
В степах бурунами бої,
Дні трудові, переможні
Сіяли нивами сміх.

Усюди посіяли працю,
І крикнули враз димарі.
Європою ранком-уранці
Пройшов розлотований грім.

А в армії нашій навчання,
Рушниця і книжка в руці.
Такі собі всі звичайні,
А всесвіт бороти метці.

Звичайні такі і могутні,
Все панство на ноги зняли,
Упали кайдани розкуті
На шостій частині землі.

Ось він — червоноармієць
(На шоломі червона зоря)
Хто розказати зуміє
Чим його очі горять?

Хто це примітить зуміє
Очі у нього — мов Ленін
Ось він — червоноармієць
В сірій, звичайній шинелі!

* * *

Ніколи не лінки учиться
Червоноармійцю Лавріну.
Тільки поставить рушницю,
Книжка приходить на зміну.

„Лише вернуся додому,
До рідних злидених нив,
Заживу по-новому,
Засну колектив.

Придбаємо жатку і трактор
(То-ж сила велика — артіль)
Ой, тай розчешемо жарко
Гриви позлочені нив!“

Вся темрява, немов полова
Розвіється млою угарною,
Ще не сказала останнього слова
Наша Червона Армія!..

* * *

Кордон. На тому боці Польща,
На цьому ми.
Віків історію шепоче
Таємно Буг старий.

Чули не раз вартові
З польського берега—стогін
То у залізнім ярмі
Люди стогнали убогі,

Вачили в Польщі заграви
(Звуки далекого спокоху...)
То панські маетки палали
Від гніву повставшого „хлопа“.

Кордон. На тому боці — Польща,
На цьому — ми.
Віків історію шепоче
Таємно Буг старий.

Лаврін уночі на варті
Між руїн старовинних веж.
(На польському боці заграви
Від далеких пожеж.)

І один переможний мотив
Пісню без слів співа.
Ах, не чує, не чує він
Ворога...

Ш-ш-шу!..

Крикнула,
Бухнула,

Кинулась

Ніч...

Раптом у темряву гостро:

„Хто
Іде?
Стій!“

Сухий і короткий постріл,
Короткий бій...
Хилиться... хилиться...
Впав
Лаврін...

Дзенькнула тихо рушниця,
Ніби розколотий дзвін.

* * *

Мамочко, нащо вінки ці й прапори,
Чом це музика така жалібна?
Чом усі люди сумні і суворі,
Чом це повита в червоне труна?..

Мамочко, що се? Ти плачеш, я бачу...
Ось покотилась сльоза по щоці...
Стигне питання в очіях дитячих,
Сум і тривога на ніжнім лиці.

Забили на варті бандити...
— Старенька, заплакана мати
Вміють сини твої правду любити
І вміють за неї вмирати...

Немає зав'язки тут — може хто скаже
І зовсім звичайний сюжет,
Та скоро вже панську зав'язку розв'яже

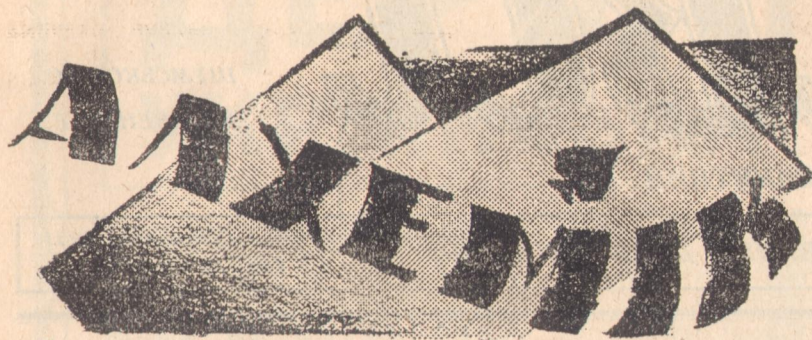
На заході

Й сході

Червоний багнет!..

Проскурів,
1925.

Олесь Донченко.

(Оповідання Ол. Слісаренка).

НАД довгими кривульками шансів, що зорали піщану Білоруську землю, над могилами бліндажів і землянок нудьгував геній війни.

На фронті панувала „тиша“, підчас якої хоч і лунали поодинокі постріли, та не відчувалося в них бойової активності,—так собі, нудьгуючи люди тратили набої, щоб хоч трохи розважитись голосною луною в лісах за Вілейкою.

Будні війни каламутними болотними туманами обволікали мозок, а зледащіла, в притуплюючій бездіяльності, думка, ледве ворухилась, шукаючи поживи...

Зима дурила короткими залізними морозами, а після них чавкала цілими тижнями відлигами і гноїла салдацькі онучі. В такі дні не хотілося вилазити із землянки, хай темної і непривітної, але сухої. Млявість обволікала людські тіла, нерви розмагнічувалися і обм'якали, а на сцену висувався брутально-непристойний анекдот, вигадка з'їденого пранцями Ероса, карти з нескладною механікою думання, наркотики і алкоголь. Всі ці способи підбадьорити нервову систему були в однаковій шані і в брудних зле устаткованих салдацьких землянках і в комфортабельних—офіцерських.

В салдацьких землянках програється і виграється все що має будь-яку мінову цінність: і заялозені грудки брудного цукру, і нові онучі, і теплі штани, і рукавиці, і білизна. Все це переходить з рук до рук, то скупчуючись в одного якогось улюбленця фортуни, то розпорошуючись в десятках рук дрібних щасливців.

Офіцери цураються плебейського «очка», вони «полірують кров» шмендефером, користаючись десятками колод едвобних карт, що, виконавши свою місію у високому товаристві, згодом переходять до лінивої компанії денщиків, а ще далі за якусь

ються іменини полкового ад'ютанта поручника Губелідзе, і півтора десятка офіцерів завітало до штабу скласти своє шування особі од якої часто залежав і чин і орден. З півднини „сестер“ з сусіднього польового шпиталю було привезено спеціально для „букету“ і вони розташувались поміж офіцерством і плели свої інтриги, правдивим автором яких коли вірити старовинним мітам, був грек небесного похдження по імені Гіменей.

З нудним чаєм швидко було покінчено і ті кому невисиділо пари сіли грати в карти, та в передбаченні розкішної вечери, гра не клеїлась.

Поручник Губелідзе в карти грати не сів, а вмостившись „сестрою“ Свідерською на кінці столу почав розкладати пас'янс, що-но привезеного з столиці. Пас'янс був дуже вже мудрий і швидко набрид.

— Киньмо цю нудоту,—жартливо ударила Свідерська поручника по руці і змішала карти.—Я вам краще поворожу...

Ворожіння було причіпкою, щоб зайвий раз мати нагоду притиснутись ближче до поручника, та кокетуючи заглядаючи йому в вічі.

Кarti в руках „сестри“ звичайно вигазували, що червова дама в яку без тямі закоханий трефовий король теж палає коханням і вони незабаром поберуться. Червова дама аж надто була схожа до Свідерської, а в трефовому королі поручник міг побачити себе, як у дзеркалі. А що карти мали підставити таке виказувати підтверджували недвозначні натиски під столом „королевих“ колін на коліна „дами“...

Незабаром ворожінням зацікавилось ще кілька осіб і кол поручника і „сестри“ зібралась чимала компанія. Свідерська всім ворожила, пророкуючи незвичайні пригоди і пророкуючи їй однаково і дотепні і недотепні викликали сміх.

Жінка на громадській роботі.

ворушила, шукаючи поживи...

Зима дурила короткими залізними морозами, а після них чавкала цілими тижнями відлигами і гноїла салдацькі онучі. В такі дні не хотілося вилазити із землянки, хай темної і непривітної, але сухої. Млявість обволікала людські тіла, нерви розмагнічувалися і обм'якали, а на сцену висувався брутально-непристойний анекдот, вигадка з'їденого пранцями Ероса, карти з нескладною механікою думання, наркотики і алкоголь. Всі ці способи підбадьорити нервову систему були в однаковій шані і в брудних зле устаткованих салдацьких землянках і в комфортабельних—офіцерських.

В салдацьких землянках програється і виграється все що має будь-яку мінову цінність: і заязовані грудки брудного цукру, і нові онучі, і теплі штани, і рукавиці, і білизна. Все це переходить з рук до рук, то скупчуючись в одного якогось улюбленця фортуни, то розпорошуючись в десятках рук дрібних щасливців.

Офіцери цураються плебейського «очка», вони «полірують кров» шмендефером, користаючись десятками колод едвобних карт, що, виконавши свою місію у високому товаристві, згодом переходять до лінивої компанії денщиків, а ще далі за якусь компенсацію, до темних землянок справжніх фронтовиків.

Пранцюватий Ерос в офіцерському товаристві припудровує свої пранці, стає дотепніший і вигадливіший ніж в салдацькій компанії і спроваджує панів офіцерів не до брудної примітивної сільської повії, а до вишуканих елегантських панн із шляхетних родин, що наїздять на фронт шукати екзотики випадкового кохання зі зголоднілими мужчинами. Виправдує їх перебування на фронті біле вбрання сестри—жалібниці та, самовидець різних пікантних пригод, червоний хрест на грудях...

Офіцери не споживають і смердючого каламутного самогону, цього бажаного, але рідкого гостя у салдат,—тонкі вина запашної Грузії і Криму та гострий спирт „рідного“ виробництва тішать серця під „шляхетними“ нараменниками та аксельбантами привелейованих військових частин...

Коли пройти верстов за дві в тил передових піхотних шанців лісовим берегом Вілейки можна натрапити на великий бліндаж, що зовні справляє вражіння непривітної кротячої нори. Поруч нього менші бліндажі, а над ними всіма густо сплуталася павутина дротів польового телефону. Це штаб полка розташувався тут в безпечному затишкові з усіма своїми допоміжними установами, а великий бліндаж—то житло офіцерів і разом з тим полкове офіцерське зібрання.

Вражіння непривітної кротячої нори зникало без сліду, коли увійти в середину його. Велика кімната обклесна шпалерами біла в стилі Ампір кафельна груба, вибілина умілою рукою штукатурка, стеля і старано вистругана підлога. Умеблювання хоч і носить характер випадковості, та за те добре припасоване до комфортабельного життя. Навіть піанино було сюди перенесено з розбитого містечка, видимо з попівської оселі, бо підбор нот та написи на них носили сліди семинарських смаків і стилю... Сьогодні в полковому зібранні накурено і душно. Справля-

міг побачити себе, як у дзеркалі. А що карти мали підставити таке виказувати підтверджували недвозначні натиски під стол „королевих“ колін на коліна „дами“...

Незабаром ворожінням зацікавилася ще кілька осіб і ко поручника і „сестри“ зібралась чимала компанія. Свідерським всім ворожила, пророкуючи незвичайні пригоди і пророкувані їй однаково і дотепні і недотепні викликали сміх.

Жінка на громадській роботі.

М. Бучалова—Нарсуддя 7 району На засіданні підчас розгляду справ.

Жінка на громадській роботі.

— Панове! Хотите я викличу справжнього ворожія?—запропонував капітан Волинкін, командир батальйону.

— Це якого саме?—з усмішкою запитав Губелідзе.

— Ви його не знаєте, це санітар мого батальйону Устименко... Прекрасно вороже!

— Просимо! Просимо!—залунали голоси, а поручник іронічно посміхаючись спитав Свідерську:

— Ніно, невже ви вірите у ворожіння?

— Буває, що неможна не вірити...—і вона почала розповідати ассистентці випадки влучного прогнозування.

— Все то випадковий збіг обставин, не більше того... а іноді це й просто шарлатанство,—прорісав поручник.

— Не скажіть!... — Свідерська одразу почала захищати ворожіння. Вона як і всі жінки „шляхетного“ виховання, була не менш суверенна ніж її неписьменна подруга. Тільки „шляхетні“ жінки навчали своєму суевірству елегантні форми з претензією на модне філософування.

Жінки метушилися, розставляли посуд, а тимчасом капітан Волинкін взяв трубку польового телефону і викликав свій батальйон.

— Перекажіть Устименкові, щоб миттю „на носках“ приїхав до полкового бліндажу!

Капітан поклав трубку і сів ближче до компанії.

— У ворожіння не вірю, але Устименко мене просто заворожив пантелику... Він, маєте собі, з тиждень тому напрогнозував одному салдатові, що того вб'ють, і що-ж би ви думали? Через десять годин салдат мав кулю в лоба в такому місці, що звалилася б туди жадна „шальна“ куля не могла

Праворуч М. Діканева—секретар завкому 6 табачн. фабрики.

— Що дивного, що на війні людей вбивають? — знизав плечима поручник Губелідзе,—аджеж і без ворожбитства у нас досить гине люду.

— Ні, не скажіть!... — почала Свідерська та не кінчила. Полковник на стук у двері гукнув „заходь“ і в кімнату ввійшов високий худорлявий салдат, незграбно тримаючи шапку. Всі повернулися в бік дверей.

Салдат стояв і очікував видимо на наказа полковника. На кощавому обличчі його горіли великі чорні очі, а білий лоб мармуровою дошкою спирався на чорну смугу брів. Нижче очей білили вилиці з яких спадала чорними блискучими пасмами борода і зливалася з вусами в одну чорну пелену, закриваючи нижчу частину обличчя. В його обличчі було щось і од дикого шамана і од єгипетського астролога.

— От що, браток,—сказав полковник,—кажуть що ти майстер ворожити, так от поворожи панам офіцерам.

— Слухаю!—відповів по-салдацьки Устименко, втупившись своїма віщими очима в полковника.

Він підійшов до столу якимсь боком, боячись видимо зробити рух не установлений артикулом.

Йому було трудно, бо ніде у військових статутах не значилося, як мусить поводитись салдат, ворожучи панам офіцерам. Незграбно він узяв карти і старано їх перебирав.

В бліндажі запанувала тиша. Говорити почали невідомо чому пошепки і незадоволено поглядали на стіл накритий білою скатертиною і вставлений посудом. Полковник наказав з вечерею зачекати.

Ні на кого не дивлячись, немов справляючи таємного ритуала, маніпулював Устименко з картами, перекладаючи їх, комбінуючи на десятки способів і тоном безучасним і холодним

...як і всі жінки „шляхетні“ виховання, була не менш суверенна ніж її неписьменна поведінка. Тільки „шляхетні“ жінки надавали своєму суєвірству елегантних форм з претензією на модне філософування.

Денщики метушилися, розставляючи посуд, а тимчасом капітан Полонкін взяв трубку польового телефону і викликав свій батальйон.

— Перекажіть Устименкові, щоб миттю „на носках“ приїхав до полкового бліндажу!

Капітан поклав трубку і сів ближче до компанії.

— Я у ворожіння не вірю, але Устименко мене просто збиває з пантелику... Він, маєте собі, з тиждень тому напрохнував одному салдатові, що того вб'ють, і що-ж би ви думали?—Через десять годин салдат мав кулю в лоба в такому місці, що здавалося-б туди жадна „шальна“ куля не могла долетіти...

Капітан розвів руками, виявляючи цим покору чи то перед якоюсь вищою силою, чи то перед сліпим випадком.

Праворуч М. Діканева—секретар завкому 6 табачн. фабрики.

Всеукраїнська нарада редакторів окружних газет.

Увечері 17 лютого відбулася в Харкові Всеукраїнська нарада редакторів окружних газет. Нарада розглядала доповідь про завдання преси, про робітничорівнянський рух і про підготовку робітників для окружної преси. За катедрою Секретар ЦК КП(б)У т. Затонський. За столом президії праворуч т. Фурер (редактор газети „Радянське Село“), т. Інгулов (представник відділу преси ЦК КП(б)У); т. Нюрнберг (зав. відділом преси ЦК КП(б)У); т. Шулак (редакція „Пролетарська Правда“); т. Касяненко (редактор газети „Вісти ВУЦВК“); т. Свашенко (зав. провінційним відділом газети „Вісти ВУЦВК“).

ворожити, так от поворожи панам офіцерам.

— Слухаю!—відповів по-салдацьки Устименко, втупившись своїма віщими очима в полковника.

Він підійшов до столу якось боком, боячись видимо зробити рух не установлений артикулом.

Йому було трудно, бо ніде у військових статутах не значилося, як мусить пободитись салдат, ворожучи панам офіцерам. Незграбно він узяв карти і старано їх перебирав.

В бліндажі запанувала тиша. Говорити почали невідомо чому пошепки і незадоволено поглядали на стіл накритий білою скатертиною і вставлений посудом. Полковник наказав з вечерею зачекати.

Ні на кого не дивлячись, немов справляючи таємного ритуала, маніпулював Устименко з картами, перекладаючи їх, комбінуючи на десятки способів і тоном безучасним і холодним вичитував з них минуле і майбутнє людей... Його пророкування вражали і дивували і найнеймовірніші з присутніх мимоволі захопилися містичним настроєм, що опановував гостей...

— Вражає!... Це-ж правдиве чародійство!...—шептались навколо столу.

Тільки Губелідзе, підтримуючи свою марку скептика, іронічно посміхався і в його голові склався план сконфузити ворожія. Поручник носив вінчального персня, але не був ще одружений, хоч Свідерська і домагалася того. На цьому саме Губелідзе і ухвалив викрити шахрайство ворожія. Держучи руку з перстнем так щоб Устименко бачив, що він одружений, поручник спитав його:

— Ти мене знаєш?

— Не можу знати, ваше благородіє, я недавно в полку.

— Гаразд, так ти мені от що скажи, чи скоро я побачу свою дружину?

Устименко пильно подивився на поручника і попрохав його руку. Він довго вдивлявся в лінії долоні і нарешті тихо промовив:

— Ви не одружені ще... але... але у вас є невінчана жінка... Вроді наче-б жінка,—поправився він,—з якою ви ніколи не одружитесь...

Свідерська широкими очима дивилася на поручника, а той зніяковів і не знав, що робити з простягнутою рукою. „Сестра“ встала із за столу і сіла в напівтемному кутку кімнати, а Губелідзе лишився за столом і нервово тарабаняв пальцями по скатертині. Він охоче-б затопив у пику ворожієві, що так

недоречі розгадав його затаєнні думки, та було незручно і він одклав це на другий раз.

Устименко ворожив далі і всі уважно слухали несподівано правдиві його слова. Устименко ніби патрав душі цих людей і холодними чорними очима скорботно розглядав їхню убогу наготу. І своїми манерами, і зовнішністю, і голосом він навіював якийсь сумно-містичний настрій і держав у тому настрої, як у сітці всіх присутніх.

— Просто алхімік якийсь!..—шепотом сказав капітан і всім здалося, що це назвисько дуже пасувало до Устименка.

Доки поручник утамовував болі „поруганого кохання“, ворожіння знов перейшло на карти. Ад'ютантові набридла Свідерська зі своїми сльозами і він ніби за якимсь ділом підійшов знову до столу. Йому хотілося якось припинити ворожіння, а разом з тим до ворожіння тягла його дикунська цікавість.

Коли після чергового влучного пророкування всі висловлювали своє здивовання, Губелідзе насмішувато кинув:

— Не дивно це вгадати! Це-ж трапляється майже з усіма людьми! Карти то-ж тільки декорація, що створює настрої, з таким само поспіхом можна пророкувати і без них!

Порушуючи правила взаємин салдата і офіцера, Устименко з палом відповів на це глузування:

— Карти ніколи не брешуть... з картами не шуткуйте, вони ніколи не брешуть!..

— Ніколе не брешуть?—глузливо посміхнувся поручник,—коли не брешуть то поворожи-ж і мені... Хочу знати і я свою долю!—і не до речі засміявся.

Устименко мовчки взяв нову колоду, уважно перебрав її і почав розкладати. Він довго перекладав карти, замислювався, збирав до купи, тасував і знов розкладав, аж доки на столі не лишилося п'ять закритих карт.

Не хапаючись він перевернув їх одну по одній і „вини“ серцесхожими списками немов вразили ворожя в серце. Брови його насунулись на паренісся, вилиці вкрилися мертвотною блідістю, а на крейдяно-білому лобі лягли скорботні чорні зморшки.

Всі няпружено чекали, що скаже ворожій а він, витримавши павзу, тихо промовив:

— Недобре вам випадає...

— Ну, ну, кажи, що там вийшло,—роблено весело промовив поручник, але за робленою веселістю, чулися нотки тривоги і непокою.

Сятки поглядів перескочили з карт на Устименка. А той стояв і дивився кудись по-над головами в просторінь і очі йому вкрилися димкою невимовної туги.

Зморшки на чолі поглибшали і гадюками вп'ялися в чорну птицю брів, що нервово піднесла крила.

Піт великими краплями виступив на чолі, а вилиці вкрилися хоробливо сухотними червоними плямами.

Поручник вже не міг замаскувати свого непокою.

Він зблід, нервово перебирав пальцями, а його скептичне посмішка нагадувала вирізку з паперу що її недоречі наклеїли на обличчя.

— Ну, що там вийшло?—чужим придушеним голосом спитав поручник.

— Теж саме... —ледве чутно прошепотів Устименко, тупо дивлячись на світло лампи.

— Що саме?—аж нахилився поручник.

— Нехороше вам випадає... —і знов запнувся салдат.

— Та говори-ж, скотина!—зі злістю вигукнув поручник, посуд на столі задзвенів од його кулака!

Присутні зніяковіли, а полковник насторожився. Справа набирала неприємного обороту.

Устименко хвилювався і видимо силувався видушити з себе всю правду.

Він переводив очі то на полковника, то на поручника і на решті витиснув з себе:

— Смерть вам випадає... швидко... до схід сонця...

Між присутніми почувся зойк. Свідерська забилося в істериці. Хтось підхопив її і поклав на похідне ліжко. Присутні заворушилися. Поручник мертвно зблід, але роблено весело засміявся, та помітивши, що сміх пролунав якось не до речі, він, щоб стушувати ніяковість різко кинув Устименкові:

— Дурень ти і карти твої дурні!..

Це вже було зовсім глупо. Устименко, згадавши про дисципліну промовив трафаретну формулу салдацької покорності начальству:

— Винуватий!—і якось зігнувся, немов очікуючи на побиення. Коли-ж офіцери обступили Губелідзе і кожен по своєму почав утішати його, Устименко непомітно одійшов до порогу і стояв там в очеканні наказу.

Поручник стояв в оточенні гостей і нервово хрускав пальцями. Він вкрай втратив владу над собою і істерично вигукну-

— Карті ніколи не брешуть... з картами не шуткуйте, вони ніколи не брешуть!...

— Ніколе не брешуть?—глузливо посміхнувся поручник,— коли не брешуть то поворожи-ж і мені... Хочу знати і я свою долю!—і не до речі засміявся.

Устименко мовчки взяв нову колоду, уважно перебрав її і почав розкладати. Він довго перекладав карти, замислювався, збирав до купи, тасував і знов розкладав, аж доки на столі не лишилося п'ять закритих карт.

Не хапаючись він перевернув їх одну по одній і „вини“ серцесхожими списками немов вразили ворожія в серце. Брови його насунулись на паренісся, вилиці вкрилися мертвотною блідістю, а на крейдяно-білому лобі лягли скорботні чорні зморшки.

Всі няпружено чекали, що скаже ворожий а він, витримавши павзу, тихо промовив:

— Недобре вам випадає...

— Ну, ну, кажи, що там вийшло,—роблено весело промовив поручник, але за робленою веселістю, чулися нотки тривоги і непокою.

Санітар мовчав. Він взяв другу колоду карт, так само як і першу, почав перебирати.

— Перевірю на свіжій «рубашці»..

І коли дійшла черга одкрити п'ять закритих карт, присутні затаїли дихання і чутно було, як шерстка салдацька рука шаруділа новими едwabними картами.

Знову п'ять „вин“ ударили чорними вічками в очі глядачів і всі важко зітхнули.

Глухе здивування рокомом пройшло між присутніми і де-

всю правду.

Він переводив очі то на полковника, то на поручника і решті витиснув з себе:

— Смерть вам випадає... швидка... до схід сонця...

Між присутніми почувся зойк. Свідерська забилися в істриці. Хтось підхопив її і поклав на похідне ліжко. Присутні заворушилися. Поручник мертвоно зблід, але роблено весело засміявся, та помітивши, що сміх пролунав якось не до речі, щоб стушувати ніяковість різко кинув Устименкові:

— Дурень ти і карти твої дурні!...

Це вже було зовсім глупо. Устименко, згадавши про дисципліну промовив трафаретну формулу салдацької покорності начальству:

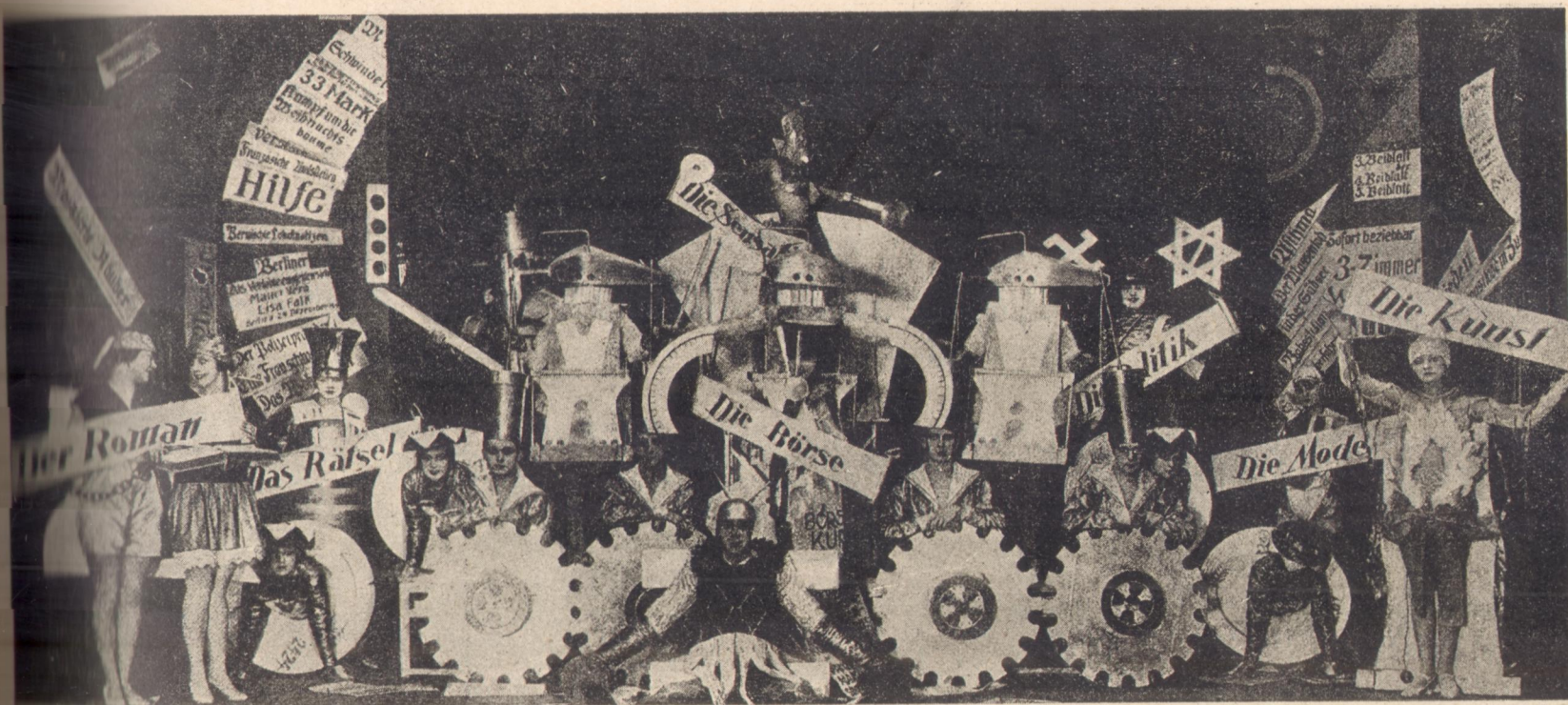
— Винуватий!—і якось зігнувся, немов очікуючи на побирання. Коли-ж офіцери обступили Губелідзе і кожен по своєму почав утішати його, Устименко непомітно одійшов до порогу і стояв там в очеканні наказу.

Поручник стояв в оточенні гостей і нервово хрускав пальцями. Він вкрай втратив владу над собою і істерично вигукну-

Новий німецький уряд складений райхканцлером Лютером.

Стоять ліворуч: Кроне—міністр шляхів; Кюльц—внутрішніх справ; Курунґс—народного господарства; Штингль—пошти; Рейнгольд—фінансів. Сидять ліворуч: Маркс—юстиції; Гесслер—військової оборони; Лютер—канцлер; Штреземан—закордонних справ; Браун—праці.

Берлін. Театр „Курфюрстендам“. Газетна машина, з огляду Рудольфа Нельсона під назвою „Ніч ночів“.

Це чорт зна що!..—нижня губа йому тремтіла.

Нарешті начальство в особі полковника рішило взяти на себе ліквідацію неприємного інциденту. Він витяг гаманця і, показавши карбованця Устименкові, сказав:

На і можеш іти. Спасибі!

І коли вийшов Устименко, всі з полегкістю зідхнули. Немов
наш тигар, що пригнічував і сковував волю. Салдат вийшов із
в'язниці, але здавалось, що вийшов то не „нижчий чин“,
а вата і пригнічена істота, а владар людських душ, чарівник.

— Це якийсь гіпнотизер, чорт його знає!— вигукнув без-
породний молодий прапорщик.

Алхемік!—повторив свій дотеп капітан Волинкін, і сам

Та несподіванка чекала на гостей далі. Як вже всі були на добром підпитку, полковник встав і проголосив тоста „за молодих“.

Губелідзе і Ніна Петровна встали і під вигуки „ура“ поцілувалися.

— На зло ворожієві! Ура молодим!—лунали п'яні голоси.

— Ну а тепер вип'ємо за алхіміка, — проголосив капітан. Пили і за „алхіміка“. Свідерська сяяла і гордовито поглядала на менш щасливих жінок.

Бенкет не угавав веселощами і сміхом, і ті що не втратили ще змоги про щось міркувати радісно були здивовані коли у вузьке віконце бліндажу встромився гострий сонячний промінь.

Час закляття минув

— Це чорт зна що!..—нижня губа йому тремтіла.

Нарешті начальство в особі полковника рішило взяти на себе ліквідацію неприємного інциденту. Він витяг гаманця і, показуючи карбованця Устименкові, сказав:

— На і можеш іти. Спасибі!

І коли вийшов Устименко, всі з полегкістю зідхнули. Немов тигар, що пригнічував і сковував волю. Салдат вийшов із залушки, але здавалось, що вийшов то не „нижчий чин“, а дитина і пригнічена істота, а владар людських душ, чарівник.

Це якийсь гіпнотизер, чорт його знає!—вигукнув безпосередній молодий прапорщик.

Алхемік!—повторив свій дотеп капітан Волинкін, і сам засміявся!

Охота хвилюватись. Дурниці! Побачите ні чорта не буде!—говорив тоном веселого балагура полковник і не вірив своїм словам.

Поручник махнув рукою:

Та хіба я хвилююсь, я-ж у ворожіння ніколи не вірив, мені шкода Ніну Петровну...

Губелідзе починав оволодівати собою. Він пішов в темний куток кімнати, де на походному ліжкові лежала Свідерська. Її обличчям чимсь напоїли і вона заспокоїлась.

Коло столу ділилися вражіннями, а Губелідзе нашептував Ніні про своє кохання, аж доки вона весело не усміхнулась. Коло столу полковник шуткував:

— Добра з Губелідзе шептуха, глядіть як він одшептав Ніну Петровну!

Коли сідали вечеряти поручник вже зовсім оволодів собою.

Перші чарки знищили рештки чарівницького навіювання і настрий потроху підносився. Губелідзе, вставши з-за столу, відійшов у бік полковника і довго щось говорив йому, а той сміявся і хлопав свого ад'ютанта по плечі.

Глузування з безпеки найліпший засіб піднести настрий в найкритичніші моменти. Це знають всі кому доводилося ризикувати життям під ворожими кулями. Сміх одгонить страх, дає змогу забути про серйозність становища. Більшість гостей вірила в ворожіння і тому з особливою охотою взялася до цього випробованого способу одгонити чорні думки. Що з того, що Губелідзе загине, аби годину другу, що лишилася до загибелі, провести весело і безтурботно.

Тоста за „кандидата в покійники“ виголосив сам полковник, і гучний регіт людей на підпитку був нагородою за дотеп. В надійному бліндажі весело було виголошувати зухвалі тости, бо один шанс на мільйон був за нещасливий кінець. Кожного разу, як вибухав віддалений гарматний постріл, заглушений грубим шаром землі та шумом вина в голові, у бліндажі проголошувався тост за влучний постріл гарматчиків і віра в смерть „до сходу сонця“ розвіювалася, як дим.

Та несподіванка чекала на гостей далі. Як вже всі були на доброму підпитку, полковник встав і проголосив тоста „за молодих“.

Губелідзе і Ніна Петровна встали і під вигуки „ура“ поцілувалися.

— На зло ворожієві! Ура молодим!—лунали п'яні голоси.

— Ну а тепер вип'ємо за алхеміка,—проголосив капітан. Пили і за „алхеміка“. Свідерська саяла і гордовито поглядала на менш щасливих жінок.

Бенкет не угавав веселощами і сміхом, і ті що не втратили ще змоги про щось міркувати радісно були здивовані коли у вузьке віконце бліндажу встромився гострий сонячний промінь.

Час закляття минув

У похід, у похід!...

Проспівав хрипкий баритон і тепер вже чарки спорожніли за „невдалого кандидата в покійники“, який не дивлячись на безліч випитого, прекрасно тримався на ногах. В колі гостей не можна було дорахувати тільки кількох дам, що відпочивали в окремих ізольованих офіцерських землянках...

До чорної кави, проте, зійшлися всі і ухвалили йти пішки до найближчого тилового села, де було залишено коні.

За ніч мороз скував калюжі і легенька пороша притрусилася оголені од снігу трави і пеньки. На Вілейкою висів тонкий серпанок ранкового туману, а ліс був мовчазний і лунко відгукувався на кожне сказане в голос слово, як струни рояля.

— Чорт зна що вчора „поров“ алхемік, а отже справив вражіння!...—признався Губелідзе.

— Ох, я так налякалась, так налякалась!...—прошептала Ніна міцніш притискуючись до нареченого,—мені так хотілося, щоб ти побив його...

— Нічого, я сьогодні-ж накажу призначити його на передові позиції під міномети!... Побачимо хто швидче здохне...

Ніна Петровна з ніжною вдячністю подивилася у вічі Губелідзе.

Недоходячи до села, компанія нагнала двох санітарів, що несли носилки з пораненим. Забачивши Свідерську вони поставили носилки на землю і один з них звернувся:

— Подивіться, сестрице, на раненого... Куля в живіт влучила...

— Якого батальйону?—начальницьким тоном спитав Губелідзе...

— N-го батальйону, санітар, уночі повертався зі штабу...

Свідерська кінчиками пальців з огидою підняла подерту салдатську шинелю, що нею був вкритий ранений.

Великі чорні очі, затуманені холодом смерті глянули на неї...

Центр

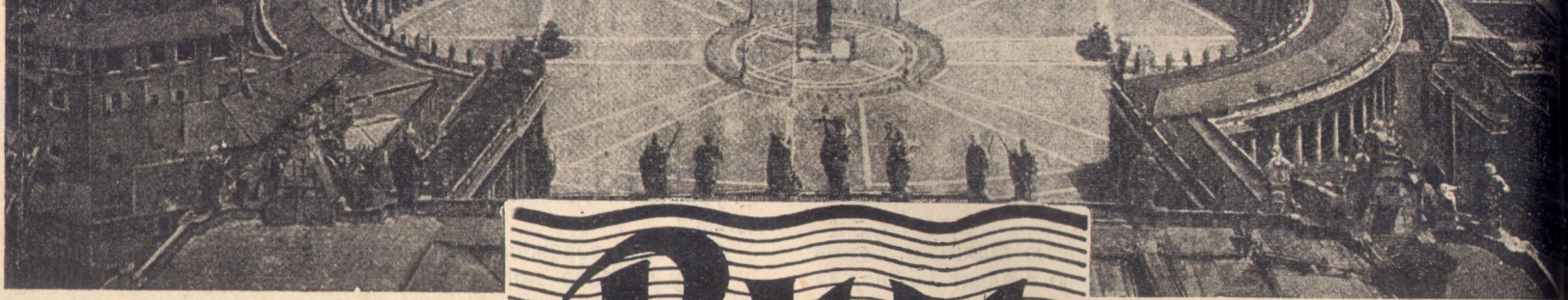

м. Риму.

Одвічний Рим не страчує своєї краси. Вулиці, покарбовані трамвайними лініями, зберігають красу й величність минулих часів. Вузькі колінуваті провулки з будинками, що скупчилися ніби не знають зміни віків. Незмінно ритмічно джуркотять водограї. Відбиток чудового невідтравного минулого на всьому.

сторіччя тому. І італійський робітник не без гордовитости запитує чужоземця, чи бачив він твори Мікель Анджела і його обличчя дихає захопленням і ентузіазмом.

Такі пам'ятники, як Колізей, що добре вреглі вчинки кровожадних патриціїв у білхітонах і сліди тієї крові, що лили вони собі на потіху, кажуть не тільки прої сваи й гнобительство, але й про невтомну ворі нечу двох клас, що почалася так давно на хвилину не стихає й ще з більшою сил живе в сучасному італійському пролетарі.

Центр

м. Риму.

Одвічний Рим не страчує своєї краси. Вулиці, покарбовані трамвайними лініями, зберігають красу й величність минулих часів. Вузькі колінуваті провулки з будинками, що скупчилися ніби не знають зміни віків. Незмінно ритмічно джуркотять водограї. Відбиток чудового невитравного минулого на всьому.

Це славетне минуле в могучих здобутках мистецтва, що відбиває творчий дух народу. Дух народу, що відбився в ніжному Рафаелі—щасливий зорі Італії, у велетні фарб—Тиціані, занадто гарно відбився в Мікель Анджело, що як непохитний колос, як велетень, що царює над часом, як одвічне втілення бунтовливої душі людини, устає з темряви віків.

Його праця — суцільний протест: Давид — найраніший твір Мікель Анджело — виявляє людину, що готується шпурнути в когось камінь. Його Мойсей, твір мужніх літ, дає нові закони, в страшному суді махом руки, всі посилаються до пекла.

Мікель Анджело сам пригноблений, ображений долею, бо мав бридке обличчя, похмурий, непокірливий, не вважаючи на свій великий талант, незахищений від сваволі „найсвятішого папи“, бо з ремінякою на шиї відправлено його на роботу в Ватикані, виявляє в своїх творах долю обездолених, пригноблених.

Минули чотири сторіччя, а його раб, що бунтовливо напружував сили, що витрачав нелюдські змагання, аби досягти свободи, так саме близький пролетарським масам, як і чотири

сторіччя тому. І італійський робітник не без гордовитости запитує чужоземця, чи бачив він твори Мікель Анджело і його обличчя дихає захопленням і ентузіазмом.

Але поруч з великими пам'ятниками великої боротьби людини є інші пам'ятники, олицетворення іншого життя, інших змагань. Цими пам'ятниками римський пролетарій не пишається, вони нагадують йому, що боротьбу, яку він ще не закінчив, розпочато давно, що буржуазна влада гнобителів, що її ще цілком поки не скинуто, була безмежна.

Фашиський парламент.

Такі пам'ятники, як Колізей, що добре регли вчинки кровожадних патриціїв у біхитонах і сліди тієї крові, що лили вони собі на потіху, кажуть не тільки про свавіль і гнобительство, але й про невтомну боротьбу двох клас, що почалася так давно, на хвилину не стихає й ще з більшою силою живе в сучасному італійському пролетаріаті, ніж у давньому спартаковці.

Його ворожнеча тепер не активна, але більше почувається захована лютистю життя цього великого міста, з нечисленними вулицями, густо покряними провулками, де люди живуть так близько бік-у-бік таким неорганізованим життям.

По той бік Тибру, поринувши в нічний темряві, похмурий і сумний, має вигляд силует замка св. „Ангела“. Де колись жив цар Андріян. Життя в цьому тісному замкненому колі—суцільна оргія, нестримана гульня розпустою й злочинствами. Озираючись на стіни грізного й величавого замку, самотній прохожаний поспішає минути його.

Положивши під голову націоналістичну руку, міцно спить папа у Ватикані. Його пильно охороняє швейцарська сторожа. Гучно в нічній тиші біч папських воріт лунають ступні ватиканського в береті, в убранні з трішкільорових стьожок.

Так завмирає життя буржуазного Риму.

Інше ми бачимо по цей бік Тибру.

Після денної праці робітник під відкритим небом, посеред гучної вулиці поставленої безкраїми столиками, оточений чорноокими дітками, святкує свій відпочинок, підставляючи відкриті груди вечірній прохолоді. І, не вважаючи на ті тяжкі нестатки, що зазнає італійський робітник, сильна в ньому віра в краще завтра, а те завтра, коли він повстане.

Мікель Анджело.

Мікель Анджело. Давід.

З захопленням стежить він за діяльністю рад і, визволюючись від релігійного гнобительства, він свято на пошану св. Лоренція перевертає в свято робітників. Гарне це неждане робітниче свято римського пролетаріята. Ілюмінована площа робітничого району й провулки, що ведуть до неї, запружені морем голів, нарід навіть на дахах. Гремлять оркестри музики. Радістю світять обличчя молоді.

Урочистість ночі оповіщають лункі вибухи ракет і раптом, наперед передбачена малюнком і кольорами, з'являється червона комуністична зірка, що закриває зоряне небо міріадами земних зірок, кинутих вгору, як виклик, як урочистість, як новонароджена радість людської відважливості волі й тягнуться до низу й запалюють ентузіазмом єдине серце тисячного натовпу й однодушне браво, блиск тисяч очей, тисячі усміхів, що розцвітають в єдиному пориванні захоплення й солідарності.

А осторонь, самотньо, з високої мармурової колони, похмуро св. Лоренцо з бронзи, що почорніла від часу, позирає на бурхливу радість натовпу, що забув про нього.

До замку святого Янгола веде міст, оточений з обох боків постатями янголів з атрибутами розп'яття—терновий вінець, цвяхи, напис, одіж, молоток, крапля крові та инш. Все це виконано учнями Берніні.

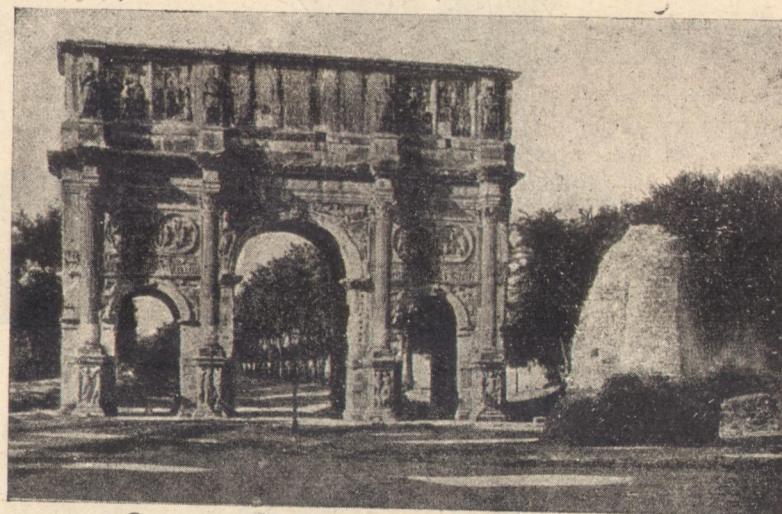
Одного з них, першого, що несе хрест, він сам виконав.

Постать янгола з виявом скорботи, де виконано з великою майстерністю здається легкою і наче без ваги.

ІІІ янголи, що несуть застиглу краплю крові, були способом за всяку ціну, щоб не втратити потрібності й сліз, зберегти для себе сите життя і неробство.

Міст Віктора Емануїла II-го.

Арка Константина.

Але час минав.

Люди, що ллють живі сльози, визнавали у застиглих муках свої, визнавали, і тепер обидва береги Тирба, як і раніш, з'єднані мостом. але-ж

натопу й однодушне браво, блиск тисяч очей, тисячі усміхів, що розцвітають в єдиному пориванні захоплення й солідарності.

А осторонь, самотньо, з високої мармурової колони, похмуро св. Лоренцо з бронзи, що почорніла від часу, позирає на бурхливу радість натовпу, що забув про нього.

До замку святого Янгола веде міст, оточений з обох боків посталями янголів з атрибутами розп'яття—терновий вінець, цвяхи, напис, одіж, молоток, крапля крові та інш. Все це виконано учнями Берніні.

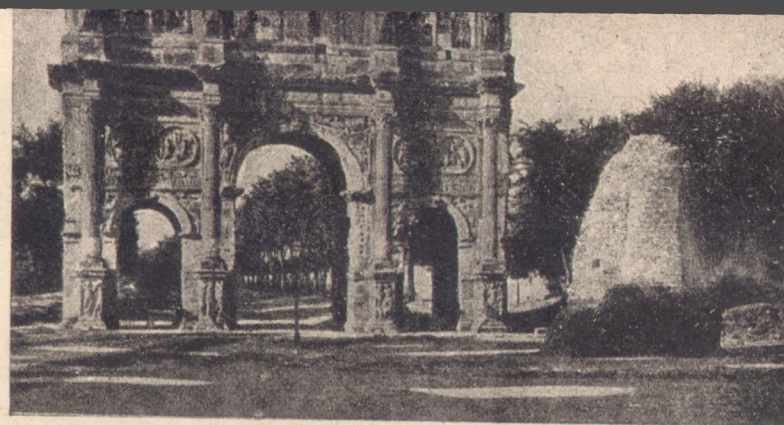
Одного з них, першого, що несе хрест, він сам виконав.

Постать янгола з виявом скорботи, де виконано з великою майстерністю здається легкою і наче без ваги.

М. Анджело. Давід.

І янголи, що несуть застиглу краплю крові, були способом за всяку ціну, шпитом якот нужденности й сліз, зберегти для себе сите життя і неробство. Міст з'єднував обидві сторони Тибра.

Янголи та їхні атрибути довго штучно підтримували мир між двома берегами

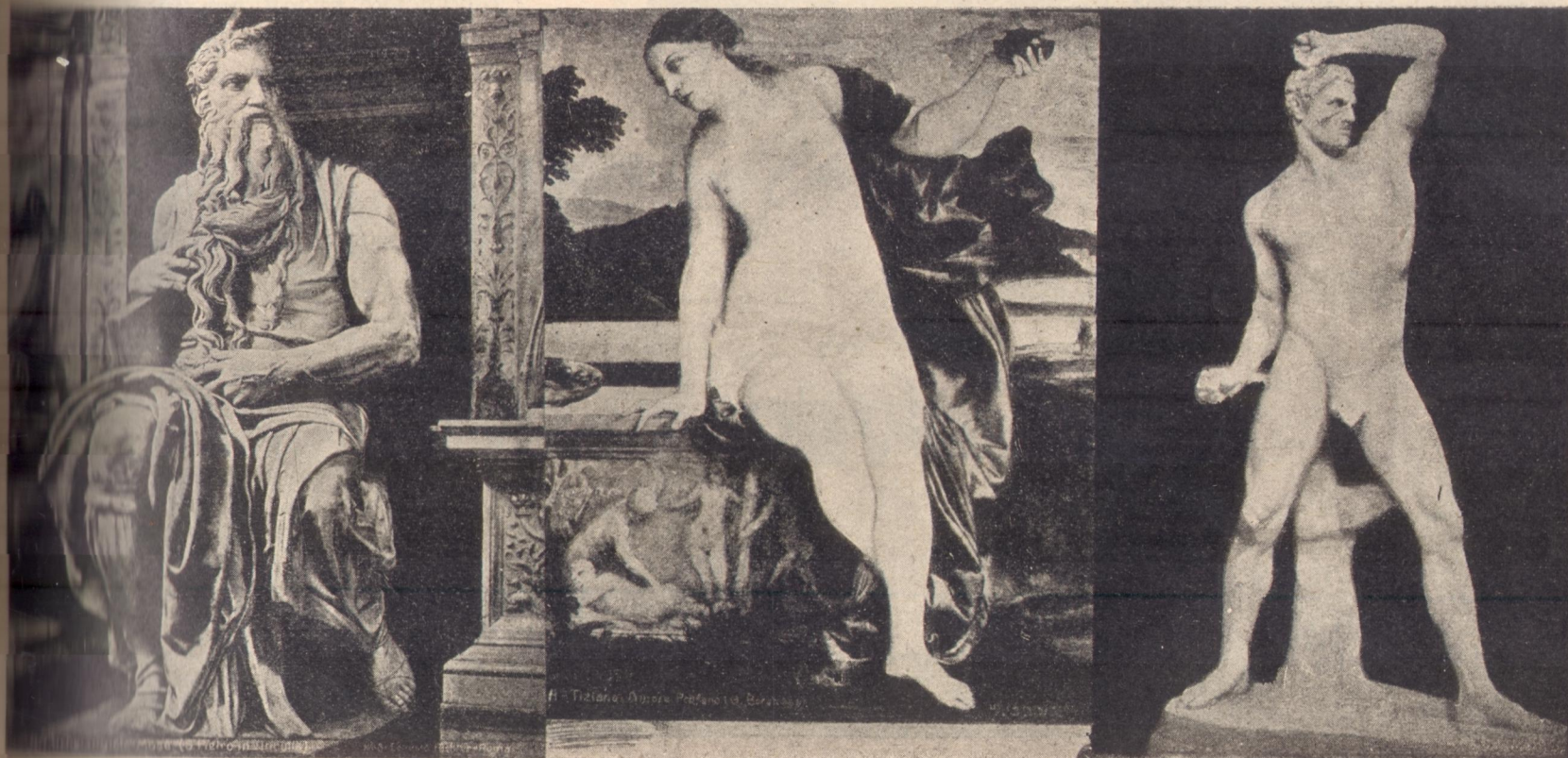

Арка Константина.

Але час минав.

Люди, що ллють живі сльози, взнали у застиглих муках свої, взнали, і тепер обидва береги Тибра, як і раніш, з'єднані мостом, але-ж береги роз'єднують янголи та їхні атрибути. Не з'єднати їх папі.

М. Н—кий.

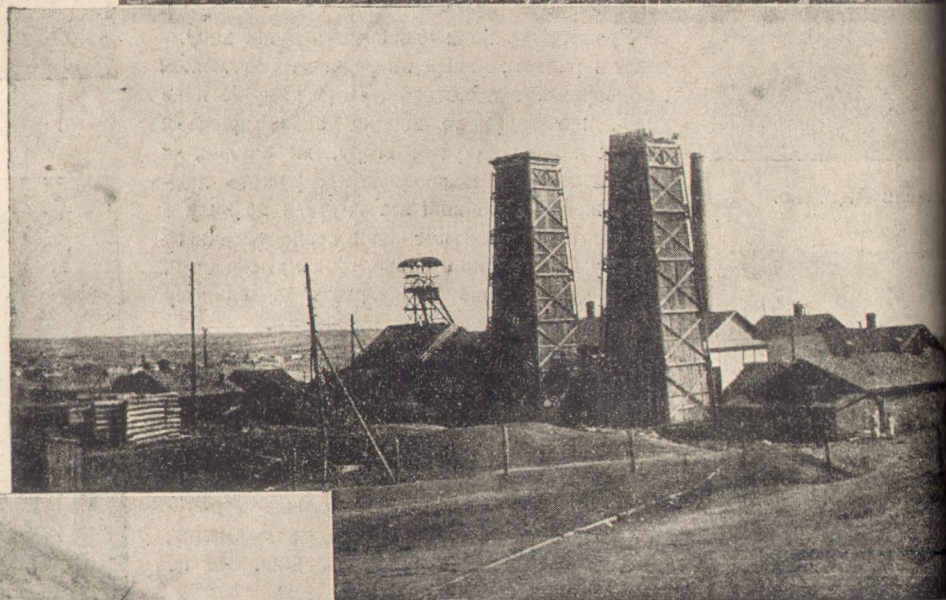
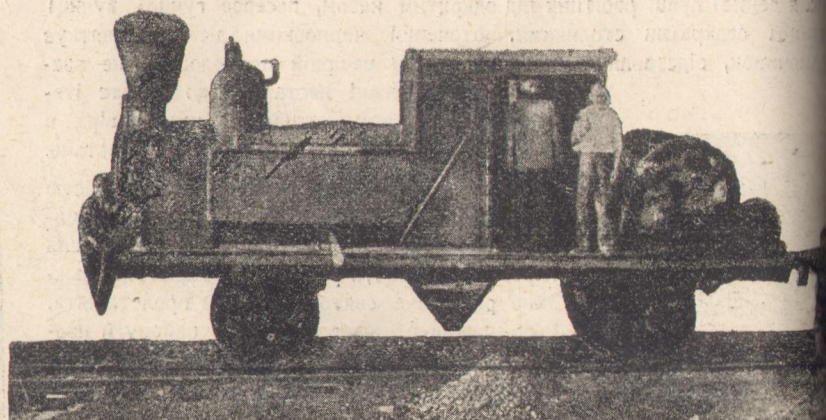
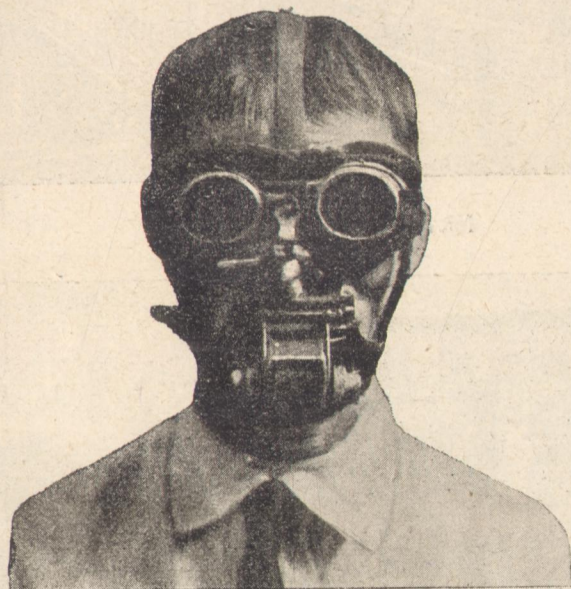

М. Анджело. Моїсей.

Тіціан. Деталь картини—Небесне й земне кохання.

Робота геніяльного скульптора Канова (Ватикан)

ЯК ЖИВЕМО ТА ПРАЦЮЄМО В ДОНБАСІ

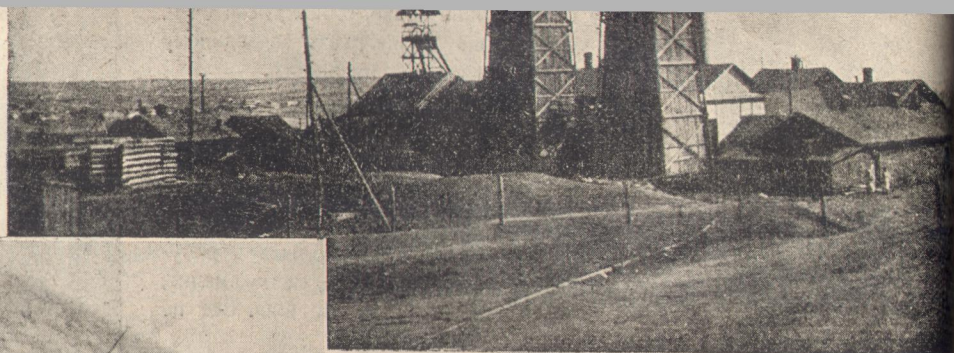
Карловське рудоправління.

Паротяг збудований по власній конструкції самі робітниками.

Нижче — шахта „Карл Маркс“.

Ліворуч: Горловка: маска робітника станції рятунку

Нижче: команда станції рятунку на практичних

Карловське рудоуправління.

Паротяг збудований по власній конструкції самими робітниками.

Нижче— шахта „Карл Маркс“.

Ліворуч: Горловка: маска робітника станції рятунку

Нижче: команда станції рятунку на практичних роботах

Боковське рудоуправління.

Ліворуч: Голубовський рудник—Штольня № 2.

Підземні роботи в шахті № 3--4.

Пам'ятник Леніну,

зроблений робітниками з вуглю.

Внизу ліворуч—Державний рудник № 4,
шахта № 3.

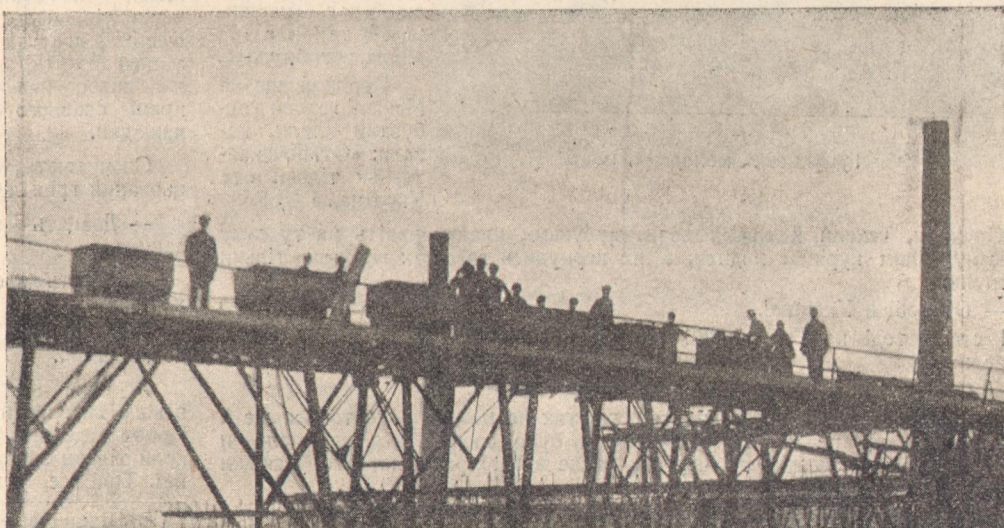
Праворуч — Боково-хрустальське рудоупра-
вління. Свердління хрустальського і алмазного
пласта Криндичевського району поблизу шах-
ти № 7—8.

Ці фотографії зроблені нинішньої зими в
північних районах Донбасу фото-кореспондентами

Боковський рудник—Шахта № 28—29.

Горловський рудник—естокад

зроблений робітниками з вуглю.

Внизу ліворуч—Державний рудник № 4, шахта № 3.

Праворуч — Боково-хрустальське рудоуправління. Свердління хрустальського і алмазного пласта Криндичевського району поблизу шахти № 7—8.

Ці фотографії зроблені нинішньої зими в різних районах Донбасу фото-кореспондентами "Несвіту" й аматорами.

Горловський рудник—естокад

Гуцульська молодиця.

Слухали, чекали й самі голови гарбузами клали, навіть на ту саму Україну цілим курінем ходили, а як вернулись до своїх гір, так тільки зідхнули:

— От тобі й Україна!..

І стали тоді на Гуцульщині плечем до плеча Польща та Румунія сказати:

— Сидіть тихо!..

Петрушевич із Відня переказував, що так не можна, а до того-ж ще й самі бачили, що не можна, і пробували було сперечатися, але... але чи

ГУЦУЛЬЩИНА

(Замітка)

„Країно див! Далека мріє, а казко серед гір“.

О. О.

Н ЕМА, давно вже нема тієї Гуцульщини, що так гордо пишалось своїм вільним духом та барвистими одягами. Не знав Гуцул, що таке війна, але коли взнав так, і не той став. Казали старі «деді»¹⁾ своїм синам давні казки про «щезників», які по верховинах блукали та людей лякали, але про таке, що сталося 1914 року, ніхто й не казав нічого. Тоді-то власне загарчали «канони» й тоді полонини вкрились людським трупом, а що вже «маржина»,²⁾ так «за ніч пішла, вигинула»...

Стрільці, що на Маківці голови гарбузами клали, казали: «От, почекайте, як тільки ота Україна...»

Хати-руїни, «обійсця» — пустелі, на полонинах пара десятків мирно вечат блукає тай по всьому,

Може ще дали-б якусь раду навіть із тим, бо то-ж, що не гуцул, «майстер», а різьбяр шкрибляка¹⁾ по цілому світі знають, але всякі «конскрипції» і тільки зосталося, що «тежко працювати», щоб якось оту «данину лехові дати».

Раніш знали про «леха» стільки, як по горох проводили літом, коли він спочивав, та ще стільки то красних дівчат на «панцку хоробу»²⁾ занедало, пішли ліси рубати, верховини очищати, полонини прибирати, а з того всього — справді все пустою стало.

Оголились верхи — «вижибли щезники», вимерли «деді» — не стало переказів, тільки один Довбушевий³⁾ камінь сірою марою лежить, а під ним не розпочивають від праці славного опришка нащадки.

Спочивають, запроцьований гріш лічать:

— Двацять злотих данина...

— Десять злотих до хати...

— Хоч п'ять злотих до коршми...

А наче на лихо є всього лиш п'ять злотих і роєм гуде ціла коршма,

т.т. А. Болнар, Польовка з Гуцулів

Гуцульська молодиця.

Слухали, чекали й самі голови гарбузами клали, навіть на ту саму Україну цілим курінем ходили, а як вернулись до своїх гір, так тільки зідхнули:

— От тобі й Україна!..

І стали тоді на Гуцульщині плечем до плеча Польща та Румунія сказали:

— Сидіть тихо!..

Петрушевич із Відня переказував, що так не можна, а до того-ж ще й самі бачили, що не можна, і пробували було сперечатися, але... але чи полічити хто коли небудь оті черепи, що ще з 1914 року навколо Маківки валяються?..

Отже—скорилися. Сіли, як гриби після негоди, але й сидіти нема при чому.

1) „Деді“—батьки.

2) „Маржина“—худоба, що випасалася на полонинах.

казав нічого. Тоді-то власне загарчали «канони» й тоді полонини вкрились людським трупом, а що в жє «маржина»,²⁾ так «за ніц пішла, вигибнула»...

Стрільці, що на Маківці голови гарбузами клали, казали: «От, почекайте, як тільки ота Україна...»

а з того всього—справді все пусткою стало.

Оголились верхи—, вигибли щезники“, вимерли „деді“— не стало переказів, тільки один Довбушевий³⁾ камінь сірою марою лежить, а під ним не розпочивають від праці славного опришка нащадки.

Спочивають, запрацьований гріш лічать:

— Двацять злотих данина...

— Десять злотих „дохати“...

— Хоч п'ять злотих до коршми...

А наче на лихо є всього лиш п'ять злотих і роєм гуде ціла коршма, коли тільки зберуться до неї. Тоді все, що тільки

т.т. А. Боднар, Польовка з Грушова

1) Шкрибляк—відомий гуцульський артист-різьбар, що різьбив дерев'яні посуд і т. п.

2) „Панцкою хобою“ гуцули називають сифіліс, що прищепили „куники“ та „туристи“.

3) Довбуш—славний на Гуцульщині опришок, що наш «розбійник» мелюк.

Агітаційні парткурси в село Ясіня, Рахівської округи. Учні на чолі з керівником доктором Баданом (Прикарпатська Україна).

Пам'ятник свободи в Ясіню — напис: „Борітеся — побороте“.
1) В. Барбанюк—староста, душа партії. 2) Воробчук—підстароста. 3) Наївчик—секр. місц. орг. Компартії.

ниве, н'є та гуляє, що аж темно робиться, а там—останні овечата на горі і покрита „данина“...

І такий саме час добре на тім львівське „товариство збуту худоби“ заробляє.

Вено „своє рідне“ і гарний клич має „свій до свого“—каже, а то знають, що всі мусять того слухати, хоч-би прийшлося останній „сардак“ з вробота одерти.

Сказано—„своє рідне“, а хіба-ж не це саме казав Петрушевич із Відня що дідось своє знав?..“.

Ну, от і спродуються, а біда, як і та „панцка хороба“ не дає спо-...

Нуло колись, що як тільки у кого сухоти, так зразу-ж заколе веприка, зашине собі груди в його шкіру, сало на смалець стопить, та як ляже у ліжко, то вже аж тоді встане, коли весь сма-...

Гуцульська баба.

лець споживе й коли сало твердим муром зробиться тепер-же, коли хто гніє, так і гніє, бо що можна зробити з таким „соромом“, як ціле тіло „болячками йде“, а носа наче сам „щезник“ з'їдає, провалюється?...

Про це ніхто не хоче думати, навіть те львівське „Товариство“, що худобу за безцін бере. Тільки й залишається, що заліпити носа пучкою попилу з люльки і знову до коршми...

Весною де-хто зможе ще щось на дарабах заробити, а хто спритніший, то на „делегациях“.

Знайдеться який метець-хлібод¹⁾, як от—піп Ільків, або „пан посол“ Залуцький, що

Як-що до „хлопа“ Вітоса, так до Вітоса, коли до Реймонта,—до Реймонта, а то й до самого Войцеховського вшкварять, як що тільки треба буде...

Так майструються всі „гуцульські делегация“ до польського уряду, але це ще не значить, що Гуцульщина справді „вигибає“.

Вона тільки з'убожіла і це власне змушує гуцульську молодь братися за розум.

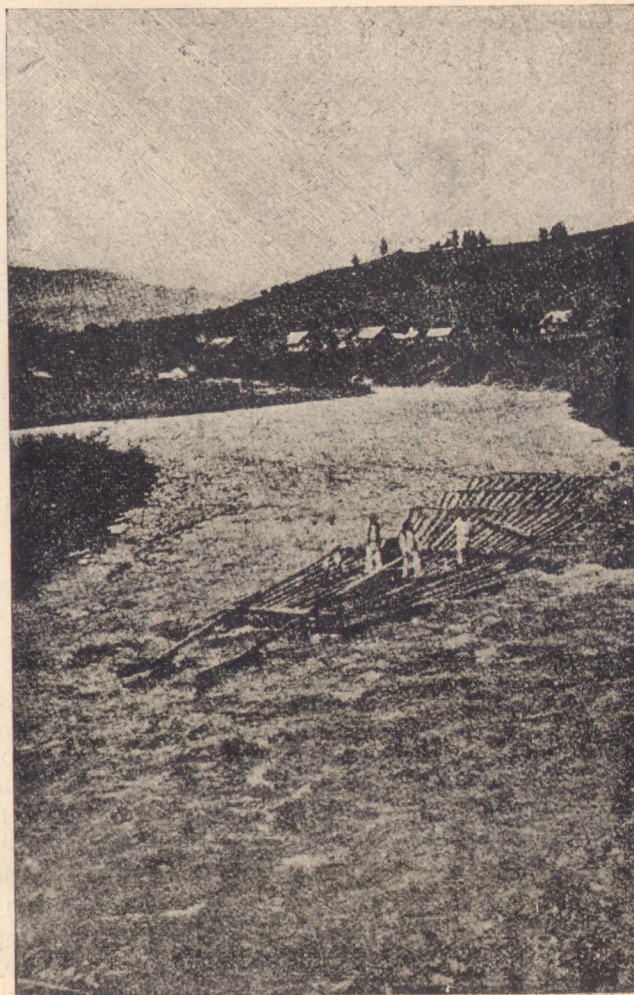
Як не важко вчитися, але про те вчать і стараються зрозуміти, що саме й до чого.

Нужда змушує зректися давньої казковості й шукати дійсної справи

Тому все частіше й частіше звертаються своїми думками на схід сонця, знаючи, що—„світ завжди зі сходу“.

Колись цей світ засяє по цілій Гуцульщині, бо вже є багато таких, що бачать його й ніщо в світі не зможе їх засліпити, не тільки якась там польська тюрма, куди їх пакують...

І по-новому звучить тепер стара „коломийка“.

Плоти на р. Черемоші.

Гуцульська баба.

носа наче сам „щезник“ з'їдає, провалюється?...
Як не важко вчитися, але про те вчать і стараються зрозуміти, що саме й до чого.

Про це ніхто не хоче думати, навіть те львівське „Товариство“, що худобу за безцін бере. Тільки й залишається, що заліпити носа пучкою попили з люльки і знову до коршми...

Весною де-хто зможе ще щось на дарабах заробити, а хто спритніший, то на «делегациях».

Знайдеться який метець-хлібоїд¹⁾, як от — піп Ільків, або „пан посол“ Залуцький, що то польськими вибор-

цями до сойму вибраний,—дасть пару польських злотих, трохи горілки та доброго гуляжу і так повезе «вірнопідданчу» громаду, куди сам забажає.

¹⁾ Хлібоїдами називають угодовців, що служать полякам за гроші.

Нужда змушує зректися давньої казковості й шукати дійсної справи

Тому все частіше й частіше звертаються своїми думками на схід сонця, знаючи, що—„світ завжди зі сходу“.

Колись цей світ засяє по цілій Гуцульщині, бо вже є багато таких, що бачать його й ніщо в світі не зможе їх засліпити, не тільки якась там польська тюрма, куди їх пакують...

І по-новому звучить тепер стара „коломийка“.

„Бодай пани подуріли,
Бодай си попили,
Тай що мого любасенька
До муру узели.
Болить мене головонька,

Болить-ко, болить-ко,
Та за тобов, мій милесенький,
Прийде воля швидко.
Так воно й буде колись.

К. Лавринович.

Плоти на р. Черемоші.

В Ч О Р А.

I.

Чорний паротяг,
Червоні вагони.
А на ньому стяг
Розриває гони

І здається вчора
Кучерява нічка
Наді мною никла
Голубим чолом.

І здається вчора
Кораблі небесні
На екран далекий
Зорі привезли

Чорний паротяг,
Червоні вагони.
А на ньому стяг
Розриває гони.

II.

Там ножами жаж,
Крики повні боєм
Тах і тах і тах!..
Там...

Серце моє птах,
Облітай широке поле,
Сповісти товаришам,
Що вітри шумлять, гуляють.

Слава,
Слава,
Кумачам!

Дикий Антон.

ЗАВІРЮХА.

Летить над містом завірюха,
неначе відьма зла,
а місто тільки шулить вуха—
ух, як хурчить мітла!

Загруз трамвай. На вікнах більма,
і сліпнуть ліхтарі.
На чорта нам такого фільма?
Доволі жартів, гри!

Так ні-ж! Чорти зняли гармидер
і крутять, валять з ніг,
а хтось із мільйонів відер
шпурля на землю сніг.

Чого ж-ми стали? Їдьмо їдьмо!
Куди там їхать?—стій!
Регоче сивокоса відьма,
шаліє сніговій!

М. Драй-Хмара

(8 років Робітниче-Селянської Червоної армії).

ЩО-РАНКУ сурмач підводить до гори сурму і виводить свою бадьору мелодію підйому і тоді схоплюються молоді хлопці з своїх ліжок, хутко одягаються і через які небудь півгодини вони зовсім готові до навчання. Рідко який спізниться, рідко доводиться вартовому будити й тягти хлопця з-під їх ковдри. Сурма для червоноармійця — виховуючий апарат; сурма дисциплінує його, привчає до відповідного ладу. Після короткої перевірки червоноармійці розбиваються на окремі групи—і ось вони в гімнастичній залі. Трапечії, „кобила“, важкі гіри, рукавиці для боксу, а разом з тим здорове молоде тіло, загоріле мусанжеве—молоді м'язи

роблять вправи. Поруч червоноармійці й старшини, одні командують, другі виконують, а на стінах гасла, — що фізично недужий червоноармієць — півчервоноармійця. Гасла обліпили стіни клубу, зм'ями підводяться до вікон і біля самої стелі закінчуються величезними літерами. Ці гасла, щоденне життя червоноармійця. Вони кличуть його до дисципліни, дають йому бойове завдання сьогоднішнього дня, вказують шлях справжнього оборонця інтересів працюючих.

Ось ціла команда у протигазах. „Ми не боїмося газів“, — кажуть гасла, що проти них.

В просторій кімнаті казарми, ліжко одне біля другого, невеличкі столики, чисті ковдри і на них всіх червоноармійські шоломи. Так привітливо дивиться сонце у вікна помешкання, віддає своїми проміннями зайцями по білих стінах. Один лише стійковий іноді позине і то так спітишка прикрив долонею рота, а хлопці чистять зброю. Один за другим виймаються затвори, а далі око червоноармійця подивиться крізь цівку.

— На обід. Знову сурмач. Шикуються по два і в їдальню. Після обіду да відпочинок, а далі позашкільні

Тов. ЯКІР,

командувач військом України і Криму

години вони зовсім готові до навчання. Рідко який спізниться, рідко доводиться вартувому будити й тягти хлопця з-під їх ковдри. Сурма для червоноармійця — виховуючий апарат; сурма дисциплінує його, привчає до відповідного ладу. Після короткої перевірки червоноармійці розбиваються на окремі групи — і ось вони в гімнастичній залі. Трапеції, „кобила“, важкі гіри, рукавиці для боксу, а разом з тим здорове молоде тіло, загоріле мусанжеве — молоді м'язи

т. Ворошилов — голова Реввійськради СРСР

т. Кучмін — чл. Р. В. Р. і Начпууво

клубу, зміями підводяться до вікон і біля самої стелі закінчуються величезними літерами. Ці гасла, щоденне життя червоноармійця. Вони кличуть його до дисципліни, дають йому бойове завдання сьогодняшнього дня, вказують шлях справжнього оборонця інтересів працюючих.

Ось ціла команда у протигасах. „Ми не боїмося газів“, — кажуть гасла, що проти них.

В просторій кімнаті казарми, ліжко одне біля другого, невеличкі столики, чисті ковдри і на них всіх червоноармійські шоломи. Так привітно дивиться сонце у вікна помешкання, віддає своїми проміннями зайцями по білих стінах. Один лише стійковий іноді позине і то так спітишка прикрив долонею рота, а хлопці чистять зброю. Один за другим виймаються затвори, а далі око червоноармійця подивиться крізь цівку.

— На обід. Знову сурмач. Шикуються по два і в їдальню. Після обіду да відпочинок, а далі позашкільні заняття. Але до позашкільних занять ще дві години і не кожен хоче спати. Тоді зберуться і починають.

Армія склала таке прислів'я „Червону армію організувала Комуністична партія та гармонія“, бо тільки заведе гармонію, сівши на шухляду — хлопці вже тут. Один, другий і підуть змагання на побутові танки. Найкраще — кіяни. Не відстають полтавці, але за те, коли доходить до співів, то найкраще виходе у хлопців Сумщини.

Тов. ЯКІР,

командувач військом України і Криму

Зверху — вивчення техніки протигасів; нижче — перевірка та чистка гвинтовок; унизу — сапери наводять місток на поплавках Полянського

Позашкільні заняття, це більше відпочинок, що дає розвиток червоноармійцеві впливає на його культурний і політичний ріст.

Отак що-дня провадить в сучасних умовах Червона армія. Весь її побут, все її життя починається наукою, муштровими заняттями, політгодиною і кінчається позашкільною виховавчою роботою.

Але важкий шлях боротьби і перемог пережила наша Червона армія, доки перейшла до мирної роботи, впоравшись з бойовими завданнями на фронтах. В 1919 році тов. Ленін на з'їзді народів Сходу в своїй промові зазначив: „революційна війна, коли вона дійсно притягує й захоплює пригнічені маси працюючих, то вона викликає енергію і здатність провадити чудеса“.

Кілька років минулого після цієї промови тов. Леніна, Червона армія пережила чимало періодів у своєму бідівництві.

Період озброєної боротьби коли гаслом всіх працюючих стала „Червона армія—меч революції“.

Це гасло облетіло всі фабрики й заводи, одівдало село і об'єднало мільйони у озброєні лави поставило їх під рушницю, організувало непохитну силу.

Цей період будівництва Червоної армії проходив під вогнем німецького імперіалізму.

Багнет німецького юнкера загрожував не тільки першим загонам Робітничо-Селянської армії, але й її сигналізаторові—Комуністичній партії.

Під перехресним ворожим вогнем, що з кожним днем з більшою силою виступав проти Радянської влади, провадиться далі зміцнення революційної армії.

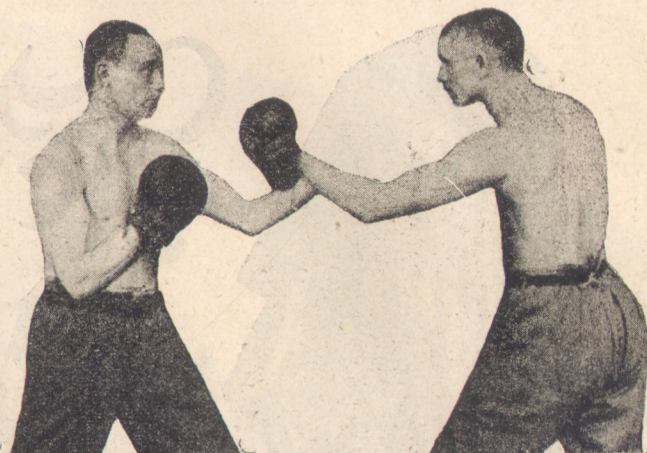
Перед Червоною армію безпосередньо стає питання або бути роздушеною, роздавленою ворожим чобітом, загубити всі попередні здобутки революції й принести фактично смерть своїй класі або перемогти.

„Великі питання політичної свободи і класової боротьби, нарешті вирішує тільки сила і ми повинні турбуватись про підготовку і організацію всієї сили і про її активність не тільки для оборони, але й наступу.

(Н. Ленін „Дві тактики“ 1905 рік).

І Червона армія в нечисленних боях розрішила постановлене Володимиром Іллічем питання.

Мітинговими здаються зараз слова: напівголодна, роздягнена, технічно не-встаткована Червона армія розбила чудово озброєні сили, кращих російських гене-

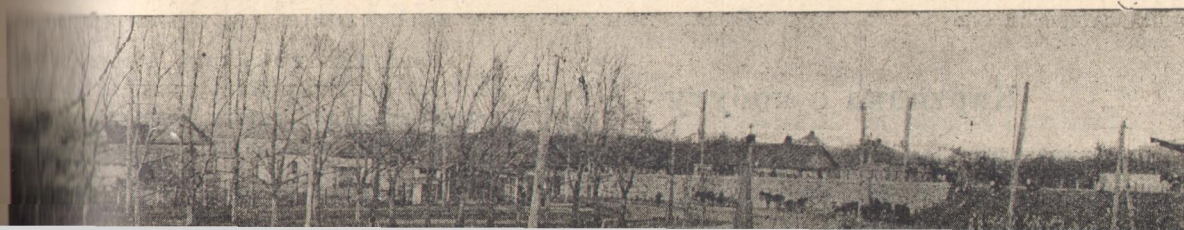

Фізкультурні вправи—бокс. Ранковий підйом у касарні.

армії могли перемогти всю цю силу. Горожанська війна 1918—20 р., що її вів пролетаріят у союзі з селянством була війною надто жорстокою.

Це була війна за життя молоді класи проти старого відживаючого, що чиплявся за останки набутої їм техніки й науки.

„Комуніст який каже, що не мож-

...давленою ворожим чобітом, загнати всі попередні здобутки революції й принести фактично смерть своїй класі або перемогти.

„Великі питання політичної свободи і класової боротьби, нарешті вирішує тільки сила і ми повинні турбуватись про підготовку і організацію всієї сили і про її активність не тільки для оборони, але й наступу.

(Н. Ленін „Дві тактики“ 1905 рік).

І Червона армія в нечисленних боях розіршила постановлене Володимиром Іллічем питання.

Мітинговими здаються зараз слова: напівголодна, роздягнена, технічно не-заткована Червона армія розбила чудово озброєні сили, кращих російських гене-

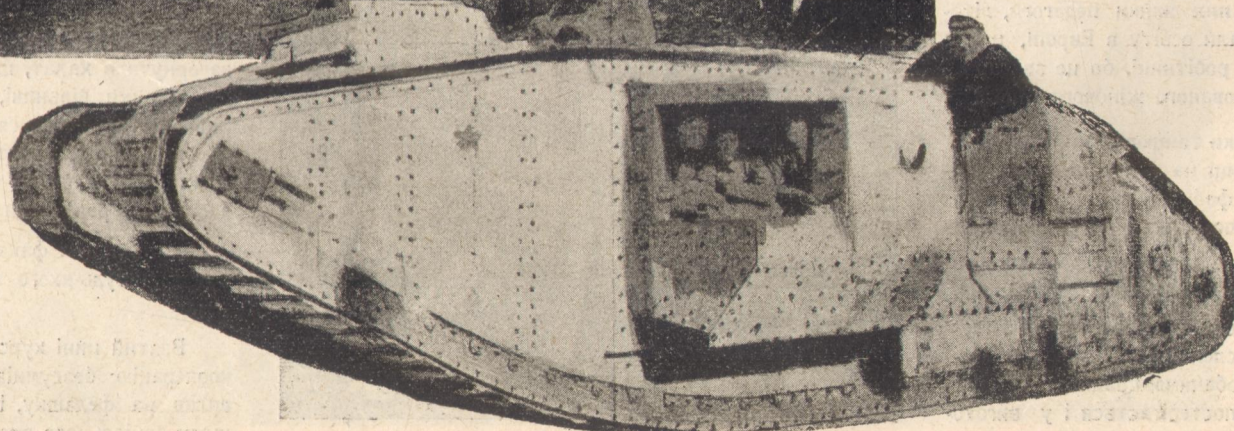

Фізкультурні вправи—бокс. Ранковий підйом у касарні.

ралів, разом з їх при-
сильниками поплечни-
ками французами, ан-
гліцями і т. д., а
справді-ж воно так і
було.

Численні ворожі
сили весь час невин-
но вели наступ проти
Червоної армії і лише
нові сили пригнічен-
ного люду, що дали
лавни хоробрих бойців,
а разом з тим і вождів

З робітничих кварталів міста та з сел—на збори. Внизу—танк «Пролетар» підчас навчання у таборі.

армії могли перемогти всю цю силу. Го-
рожанська війна 1918—20 р., що її вів
пролетаріят у союзі з селянством була
війною надто жорстокою.

Це була війна за життя молоді кла-
си проти старого відживаючого, що чип-
лявся за останки набутої їм техніки й
науки.

„Комуніст який каже, що не мож-
на плямувати чисті комуністичні ру-
ки, що ми тільки чистими комуні-
стичними руками можемо будувати
комуністичне суспільство—порожній
балакун.

(Н. Ленін. „Успіхи й труд-
нощі Радянської влади“).

Кривавими руками, через трупи свої
й ворожі пролетарі добились перемоги.
Без сумніву, що героїзм нашої Червоної
армії, рівний тільки героїзму бойців ба-
рикад Паризької комуні. 8-річчя Чер-
воної армії, звичайно, свято не тільки
озброєного загону працюючих Червоної

армії це свято
партійних, про-
фесійних і ра-
дянсько суспіль-
них організацій.
Тому вони му-
сять знати чер-
гові завдання,
що ставить на
дев'ятий рік Чер-
вона армія.

Дисципліна, про-
довження й зміц-
нення справи,
що її підніс не-
бійчик М. В.
Фрунзе.

С. Червоний.